

Seat No. : _____

SC-122

September-2020

M.A., Sem.-IV

509 : Economics

(Economics of Morden India)

(New)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

ગભેતે ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

1. ભારતમાં જુદા-જુદા ક્ષેત્રોની કામગીરી વિગતે ચર્ચો. 14
2. ભારતમાં નાણાકીય ક્ષેત્રના સુધારાઓ વિગતે ચર્ચો. 14
3. માલ્થસનો વસ્તી અંગેનો સિદ્ધાંત ટીકાત્મક રીતે તપાસો. 14
4. ભારતમાં ગરીબીનું વિશ્લેષણ સમજાવો. 14
5. પર્યાવરણ રક્ષણ માટેનો રાજ્યોનો ફાળો ચર્ચો. 14
6. વસ્તી, ગરીબી અને પર્યાવરણ વચ્ચેનો સંબંધ ચર્ચો. 14
7. વિમુદ્રીકરણ એટલે શું ? ભારતીય અર્થતંત્ર પર તેની અસરો ચર્ચો. 14
8. ભારતીય અર્થતંત્રમાં આર્થિક સુધારા બાદ આયોજનનો ફાળો ચર્ચો. 14

9. નીચેનામાંથી કોઈપણ ચારના ટૂંકમાં જવાબ આપો.

8

- (1) મૂળભૂત આર્થિક માપદંડો જણાવો.
  - (2) ગરીબીનો અર્થ આપો.
  - (3) બેરોજગારીનો અર્થ આપો.
  - (4) કુળાવો એટલે શું ?
  - (5) પર્યાવરણ એટલે શું ?
  - (6) ભારતીય વસ્તીના લક્ષણો જણાવો.
  - (7) નિરપેક્ષ ગરીબી એટલે શું ?
  - (8) સાપેક્ષ ગરીબી એટલે શું ?
-

Seat No. : _____

SC-122
September-2020
M.A., Sem.-IV
509 : Economics
(Economics of Morden India)
(New)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Answer any **three** questions from the following :

1. Discuss in detail performance of different sectors in India. 14
2. Discuss in detail reforms in financial sector in India. 14
3. Critically examine the Malthusian theory of population. 14
4. Explain analysis of poverty in India. 14
5. Discuss role of state in environment preservation. 14
6. Discuss relationship between population, poverty and environment. 14
7. What is demonetization ? Discuss its impact on Indian economy. 14
8. Discuss role of planning in Indian economy after economic reforms. 14

9. Answer in short any **four** from the following :

08

- (1) State the basic economic indicators.
  - (2) Give the meaning of poverty.
  - (3) Give the meaning of unemployment.
  - (4) What is inflation ?
  - (5) What is environment ?
  - (6) State the characteristics of Indian population.
  - (7) What is absolute poverty ?
  - (8) What is relative poverty ?
-

Seat No. : _____

SC-122
September-2020
M.A., Sem.-IV
509 : Economics
(Labour Economics)
(Old)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નના જવાબ આપો.

1. ભારતમાં શ્રમ સમસ્યા પર નોંધ લખો. 14
2. ભારતમાં આર્થિક સુધારણાઓ ચર્ચો. 14
3. ભારતીય શ્રમબજારના ગુણધર્મો ચર્ચો. 14
4. શ્રમ બજારની પરિવર્તનશીલતા ઉપર નોંધ લખો. 14
5. વેતનનો નવ પ્રશિષ્ટ સિદ્ધાંત ચર્ચો. 14
6. વેતન સરખામણી ઉપર નોંધ લખો. 14
7. સામુહિક સોદાશક્તિના સિદ્ધાંતની ચર્ચા કરો. 14
8. કામદારોની ભાગીદારી સંચાલન ઉપર નોંધ લખો. 14
9. MCQs. (ગમે તે ચાર) 8
  - (1) મહત્તમ નફો મેળવનાર પેઢી શ્રમના એકમોને ભાડે રાખે છે કે જે બિંદુએ
(A) શ્રમની ગુણવત્તા સીમાંત ઉત્પાદન બરાબર હોય
(B) કિંમત વેતન બરાબર હોય
(C) કિંમત શ્રમની ગુણવત્તા બરાબર હોય
(D) વેતન સિમાંત ઉત્પાદનના મૂલ્ય બરાબર હોય.
  - (2) પેઢીની શ્રમની માંગની રેખાનો ઢાળ પણ _____ હોય છે.
(A) તેના સીમાંત ઉત્પાદન રેખાના મૂલ્ય
(B) શ્રમની પુરવઠા રેખા
(C) તે જે ઉત્પાદન કરે છે તે વસ્તુની માંગ રેખા
(D) તેની સીમાંત ખર્ચ રેખા

- (3) જો વેતનદર વધે તો પેઢીની શ્રમની માંગ રેખા થાય છે.
- (A) ડાબી બાજુ તરફ ખસે છે. (B) કોઈ ફેરફાર થતો નથી
(C) જમણી બાજુ ખસે છે (D) ખસતી નથી પરંતુ તેમાં ફેરફાર થાય છે
- (4) શ્રમની પુરવઠા રેખાએ પાછળ તરફ વળાંક લે છે જ્યારે
- (A) આવકની સાથે કામદારોનો તુષ્ટિગુણ વધે છે.
(B) આરામ સાથે કામદારોનો તુષ્ટિગુણ વધે છે.
(C) વેતનદરમાં થતા ફેરફારની આવક અસર અવેજી અસર કરતાં વધારે હોય છે.
(D) વેતન ફેરફારની અવેજી અસર આવક અસર કરતાં વધારે હોય છે.
- (5) વેતન ફેરફારની અવેજી અસર _____ હોય છે.
- (A) આવક અસરનું વિધેય (B) હકારાત્મક કે નકારાત્મક
(C) અનંત સાપેક્ષ (D) કુલ અસર અને આવક અસર વચ્ચેનો ભેદ
- (6) શ્રમની માંગના અભ્યાસો સૂચન કરે છે કે સ્ત્રીઓ અને યુવાનો _____ હોય છે.
- (A) અવેજી (B) પૂરક
(C) અવેજી કે પૂરક એકપણ નહિ (D) ખૂબ જૂથ
- (7) કારીગરની નાશીપાસ અસર ત્યારે ઊભી થાય છે કે જ્યારે શ્રમબજાર ભાગીદારી _____
- (A) બેરોજગારીનો દર ઘટે છે ત્યારે ઘટે છે.
(B) બેરોજગારીનો દર વધે છે ત્યારે ઘટે છે.
(C) વ્યક્તિગત બેરોજગારી વધે છે તે સમયગાળામાં વધે છે.
(D) વ્યક્તિગત બેરોજગારી ઘટે છે તે સમયગાળામાં વધે છે.
- (8) નીચેનામાંથી કયું કલ્યાણના સિદ્ધાંત પર આધારીત નથી ?
- (A) માર્કસ માર્ક્સ શ્રમ કલ્યાણ ફંડ કાયદો
(B) આયર્ન ઓર માર્ક્સ શ્રમ કલ્યાણ ફંડ કાયદો
(C) લઘુત્તમ વેતન ધારો
(D) ડોક કારીગર (સલામતી, સ્વાસ્થ્ય, કલ્યાણ) કાયદો

Seat No. : _____

SC-122
September-2020
M.A., Sem.-IV
509 : Economics
(Labour Economics)
(Old)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Attempt any **three** :

1. Make a note on labour problem in India. 14
2. Discuss on economic reforms in India. 14
3. Discuss on characteristics of Indian labour market. 14
4. Make a note on labour market flexibility. 14
5. Discuss the neo classical theory of wages. 14
6. Make a note on wage comparison. 14
7. Discuss on theory of collective bargaining. 14
8. Make a note on workers participation management. 14
9. MCQs. (Any **four**) 8
  - (1) A profit maximizing firm hires labour upto the point where _____.
    - (a) the quantity of labour equal the marginal product
    - (b) price equals the wage
    - (c) price equals the quantity of labour
    - (d) the wage equals value of marginal product
  - (2) A firm's demand for labour curve is also _____.
    - (a) its value of marginal product curve
    - (b) the supply of labour curve
    - (c) the demand curve for the good it produces
    - (d) its marginal cost curve

- (3) If the wage rate increases, a firm's demand for labour curve _____.
(a) shifts leftward
(b) does not shift and there is no movement along it
(c) shift rightward
(d) does not shift but there is a movement along it
- (4) The labour supply curve is backward bending when _____.
(a) the worker's utility rises with income
(b) the worker's utility rises with leisure
(c) the income effect of wage change outweighs the substitution effect
(d) the substitution effect of a wage change outweighs the income effect
- (5) The substitution effect of a wage change is _____.
(a) a function of the income effect
(b) may be positive or negative
(c) infinitely elastic
(d) the difference between the total effect and the income effect
- (6) Empirical studies of the demand for labour suggest that women and youth are _____.
(a) substitutes (b) complements
(c) neither substitutes nor complements (d) highly unionised
- (7) The discouraged worker effect occurs where labour market participation _____.
(a) falls as the unemployment rate falls
(b) falls as the unemployment rate rises
(c) rises as the duration of an individual unemployment rises
(d) rises as the duration of an individual unemployment falls
- (8) Which one of the following is not based on the principle of welfare ?
(a) Mica Mines Labour Welfare Funds Act
(b) Iron Ore Mines Labour Welfare Funds Act
(c) Minimum Wages Act
(d) Dock Workers (Safety, Health, Welfare) Act
-